

تازه‌های ایمن سازی

دکتر داریوش ناصری نژاد

ناصری نژاد، داریوش، ۱۳۲۸ -
تازه‌های ایمن سازی / داریوش ناصری نژاد. - تهران: همگامان چاپ؛
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی هرمزگان، ۱۳۸۴.
۲۰۸ ص.: جدول.

ISBN 964-7666-12-8 ریال: ۱۸۰۰۰

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۲۰۶ - ۲۰۸.

۱. ایمن‌سازی. ۲. مایه‌کوبی. ۳. ایمن‌سازی - آزمون‌ها و تمرین‌ها.
الف. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان هرمزگان.
ب. عنوان. ج. عنوان: ایمن‌سازی.

۶۱۴ / ۴۷

ت ۲ / ۶۳۸ RA

کتابخانه ملی ایران

۴۶۷۵۱-۸۴م

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی هرمزگان

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان

نام کتاب: تازه‌های ایمن‌سازی

مؤلف: دکتر داریوش ناصری نژاد

ویراستار: دکتر امیر محسن رضاپور

ناشر: انتشارات همگامان چاپ

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۴

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

حروفچینی: مهدی فیروزخانی / لیتوگرافی: موعود / چاپ: رودکی

طرح جلد: مسعود لاهوت

ناظر فنی چاپ: علی خیری‌پور

هو الحکیم

سلامت در زمره‌ی مولفه‌های اصلی رفاه و از جمله نیازهای اساسی انسان است و بعنوان ابزاری موثر در دستیابی به توسعه‌ی پایدار، نقش اساسی دارد. انسان سالم در هر جامعه‌ای محور توسعه قرار می‌گیرد و زیربنای اقتصادی و اجتماعی مطلوبی را فراهم می‌نماید. بررسی الگوی جهانی مرگ و میر، مبین این حقیقت است که از جمله علل اصلی از دست رفتن حیات بویژه در میان کودکان، بیماری‌های اسهالی، پنومونی و سایر بیماریهای مجاری تنفسی تحتانی و همچنین گروه عمده‌ای از بیماری‌های قابل پیشگیری توسط فرآیند ایمن‌سازی؛ می‌باشند.

همکار ارجمندم، جناب آقای دکتر داریوش ناصری نژاد، ما حاصل عمری تجربه‌ی مفید و کارآمد خود را در قالب این کتاب ارزشمند و با هدف آشنا سازی کارکنان نظام سلامت با اصول بنیادین و همچنین ریزترین نکات کاربردی مبحث ایمن سازی؛ گردآوری و تدوین نموده‌اند که امیدوارم موجب ارتقای سطح آگاهی و بهبود هر چه بیشتر عملکرد عزیزان شاغل در سامانه‌های سلامت گردد.

بدیهی است رویارویی با چالش‌های گوناگون سلامت مستلزم تقویت نظام بهداشتی است و بدون توجه به این مهم، روند پیشرفت و دستیابی به اهداف والای نظام سلامت، امکانپذیر نخواهد بود. امیدواریم تدوین و نشر این کتاب گامی ارزنده در این عرصه باشد.

دکتر حسین فرشیدی

معاون آموزشی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان

فهرست مطالب

۱۳	• فصل اول: پیشینه‌ی ایمن شناسی
۱۴	- تاریخچه
۱۹	- تقویم تاریخ واکسن‌های ساخته شده و در دسترس
۲۱	- مجموعه سوال‌های فصل اول
۲۳	• فصل دوم: ساختار ایمنی
۲۴	- ساختار ایمنی
۲۴	- ایمنی طبیعی (ذاتی)
۲۹	- ایمنی اکتسابی (تطبیقی)
۳۰	- ایمنی هومورال
۳۳	- پاسخ ایمنی
۳۵	- خاطره ایمنی
۳۶	- ایمنی با واسطه سلول
۴۴	- ایمنی فعال
۴۴	- ایمنی غیرفعال
۴۷	- مجموعه سوال‌های فصل دوم
۵۱	• فصل سوم: واکسیناسیون
۵۲	- ایمن‌سازی
۵۲	- ساختار انواع واکسن
۵۴	- ارزش اقتصادی ایمن‌سازی
۵۶	- تزریقات در برنامه ایمن‌سازی

- ۶۱ - واکسن های مورد تائید UN و WHO برای خرید
- ۶۳ - توجه عمومی به موارد منع استفاده از واکسن
- ۶۹ - راهنمای واکسیناسیون در افراد با سابقه نقص ایمنی
- ۷۲ - واکنش های نادر ناشی از واکسیناسیون
- ۷۳ - مواردیکه منع واکسیناسیون مطرح نمی باشد
- ۷۴ - شرح عوارض نامطلوب ناشی از واکسیناسیون که بایستی گزارش گردد.
- ۷۵ - شرح تعاریف، پیامدهای ناشی از واکسیناسیون و درمان آنها
- ۷۸ - افتراق آنافیلاکسی و سنکوپ یا غش
- ۸۰ - محتوای کیت آدرنالین
- ۸۱ - نتایج رخداد عوارض نامطلوب ناشی از واکسن MMR و MR در جهان
- ۸۱ - عوارض ناشی از واکسیناسیون در مقایسه با بیماری های قابل پیشگیری
- ۸۲ با واکسن
- ۸۹ - مجموعه سوال های فصل سوم
- ۹۳ • فصل چهارم : کاربرد ایمونوگلوبولین ها و برنامه EPI
- ۹۴ - کاربرد ایمونوگلوبولین ها در ایمنی غیرفعال
- ۹۴ - راهنمای تعیین فاصله بین استفاده از انواع ایمونوگلوبولین ها یا دریافت
- ۹۶ خون با استفاده از واکسن سرخک
- ۹۹ - برخی از خصوصیات بیماری های قابل پیشگیری با واکسن در برنامه EPI
- ۱۰۲ - نکات پراهمیت در مورد کاربرد واکسن ها در برنامه گسترش ایمنسازی
- ۱۰۲ - سل
- ۱۰۳ - دیفتی
- ۱۰۵ - کزاز

- ۱۱۰ - سیاه سرفه
- ۱۱۲ - سرخک
- ۱۱۴ - سرخجه
- ۱۱۶ - اوریون
- ۱۱۷ - فلج اطفال
- ۱۱۹ - تب زرد
- ۱۱۹ - هیپاتیت B
- ۱۲۶ - هموفیلوس آنفلوآنزا نوع b
- ۱۲۷ - آبله مرغان
- ۱۲۸ - هاری
- ۱۳۱ - مننگو کوک
- ۱۳۲ - پنومو کوک
- ۱۳۳ - تیفوئید
- ۱۳۴ - وبا
- ۱۳۵ - هیپاتیت A
- ۱۳۵ - انسفالیت ژاپنی
- ۱۳۷ - جدول ایمنسازی همگانی شیرخواران و کودکان (پیشنهاد شده در کانادا)
- جدول ایمنسازی کودکان کمتر از ۷ سال سن که در زمان مناسب خود در دوره شیرخواری و کودکی ایمنسازی نشده‌اند.
- ۱۳۷ - جدول ایمنسازی کودکان ۷ ساله و بزرگتر که در زمان مناسب خود ایمنسازی نشده‌اند (توصیه شده در کانادا)
- ۱۳۸ - جدول ایمنسازی کودکان کمتر از یکسال براساس توصیه WHO (EPI)
- ۱۳۹ - جدول ایمنسازی کودکان در جمهوری اسلامی ایران
- ۱۴۰

- ۱۴۱ - برخی از ویژگیهای واکسن انتخابی توصیه شده در EPI
- ۱۴۳ - ایمنسازی و مکمل ویتامینی A
- ۱۴۵ - مجموعه سوال های فصل چهارم
- فصل پنجم: زنجیره‌ی سرما، پایش و ارزشیابی ایمنسازی
 - ۱۴۹ - زنجیره‌ی سرما
 - ۱۵۰ - حساسیت واکسن ها به انجماد و حرارت
 - ۱۵۱ - نگهداری واکسن در زمان و درجه حرارت مناسب
 - ۱۵۳ - نشانگر دمای واکسن
 - ۱۵۵ - آزمون تکان دادن (shake test)
 - ۱۵۷ - تزریق ایمن در برنامه ایمنسازی
 - ۱۶۴ - ارزشیابی پوشش واکسیناسیون
 - ۱۷۳ - پایش وضعیت پوشش ایمنسازی
 - ۱۸۷ - فرمول های مورد استفاده در برنامه ایمنسازی
 - ۱۹۶ - مجموعه سوال های فصل پنجم
 - ۲۰۰
- واژه نامه
- فهرست منابع

۲۰۳

۲۰۶

پیش گفتار

برنامه گسترش ایمنسازی Expanded Programme on Immunization (EPI) در کشورهای مختلف جهان با طیف گسترده‌ای از سال ۱۹۷۴ آغاز شد و با موفقیت‌های چشمگیری نیز همراه بوده است، اما در حال حاضر چالش‌های بسیاری فراروی این برنامه می‌باشد.

بر اساس برآورد سازمان بهداشت جهانی (WHO2002) کل مرگ و میر پیشگیری شده به دلیل انجام برنامه وسیع واکسیناسیون دیفتری، سرخک، پولیو، کزاز، سیاه‌سرفه، هپاتیت B، هموفیلوس آنفلوآنزا B، تب زرد، منتزیت، روتاویروس و پنوموکوک (Pneumococcal Disease) در گروه سنی زیر پنجسال و بالاتر از پنجسال در سراسر گیتی به ترتیب ۲,۷۰۳,۰۰۰ و ۱,۷۵۱,۰۰۰ نفر بوده است. این در حالی است که طی سال ۲۰۰۰ میلادی حدود ۳۷ میلیون کودک در اولین سالهای زندگی خود از برنامه کامل ایمنسازی محروم مانده‌اند و تنها در همین سال ۷۷۰,۰۰۰ مرگ ناشی از ابتلاء به سرخک در بین کودکان در سراسر جهان گزارش شده است و این رخ داد اغلب در کشورهای کمتر توسعه یافته بوقوع پیوسته است.

مهمترین تنگناهای برنامه ایمنسازی در حال حاضر در سطح جهان عبارتند از:

- پوشش کامل ایمنسازی
- دسترسی به خدمات بهداشتی (برای واکسیناسیون)
- دسترسی به واکسن‌های جدید
- تحقیقات و گسترش واکسن‌ها
- سلامت ایمنسازی
- تامین منابع مالی برای برنامه ایمنسازی

ایران با پوشش ایمنسازی ۹۹ درصد واکسن ثلاث ۳، سرخک ۱، ب، ث، ژ و پولیو ۳ (WHO2002) در جهت کنترل بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن موفق بوده است. بنابراین

لازم است در جهت سرمایه‌گذاری در زمینه گسترش آگاهی عمومی و بازآموزی کارکنان نظام سلامت، همت گماشته شود.

بدینسان تدوین این کتاب به عنوان یک راهنما می‌تواند در جهت ارتقاء سطح آگاهی جامعه و بمنظور دستیابی به مرجع و اطلاعات روز دنیا برای کارکنان دلسوز بخش سلامت مفید واقع گردد. امید است مورد توجه خوانندگان قرار گیرد.

دکتر داریوش ناصری نژاد